Viite
Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan 13.9.2023 päivätty lausuntopyyntö.

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Yhteyshenkilö
Linnéa Johansson

Asia

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle työttömyysturvaa, julkisia työvoima- ja yrityspalveluja sekä palkkaturvaa koskevien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi, HE 11/2023 vp

Lausuntopyyntö

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt maakunnan hallitukselta lausuntoa yllä mainitusta esityksestä.

Maakunnan toimivalta

Maakunnalla on itsehallintolain 18 §:n 1 kohdan mukaan lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat maakunnan hallitusta sekä sen alaisia viranomaisia ja laitoksia. Maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat itsehallintolain 18 §:n 13, 14, 22 ja 23 kohdan mukaan eräin poikkeuksin sosiaalihuolto, opetus, elinkeinotoiminta ja työllisyyden edistäminen. Itsehallintolain perustelujen mukaan opetuksen ja työllisyyden edistämisen oikeudenalaan kuuluu myös ammatinvalintaa ja työnvälitystä koskeva lainsäädäntö.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 21 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta työoikeutta koskevissa asioissa.

Palkkaturva-asioiden hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun tasavallan presidentin asetuksen (346/2006) mukaan palkkaturvalain (866/1998), palkkaturva-asetuksen (868/1998) ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) mukaan työvoimatoimistoille kuuluvat tehtävät hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomainen (Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet).

Ehdotuksen sisältö

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi työttömyysturvalakia, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettua lakia, palkkaturvalain muuttamisesta

annettua lakia, merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta annettua lakia ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia.

Lakeihin tehtäisiin vähäisinä pidettäviä muutoksia. Muutoksilla korjattaisiin, tarkennettaisiin ja selkeytettäisiin eräitä mainittujen lakien säännöksiä niiden soveltamisessa esiin tulleiden havaintojen perusteella.

Edellä mainitut vähäisinä pidettävät muutokset liittyvät pätevään syyhyn jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa, työllistymistä edistävän palvelun ajalta maksettavaan työttömyysetuuteen, työttömän määritelmään, työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämiseen, työvoimakoulutusta koskevassa säännöksessä säädettyyn pykäläviittaukseen, työttömyysetuudella tuettua opiskelua koskevien tietojen toimittamiseen työ- ja elinkeinotoimistolle, viranomaisen tiedonsaantioikeuteen, asiakastietojen käsittelyyn työ- ja elinkeinotoimistossa ja työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa, toimivaltaan antaa vuorottelukorvausta koskevia työvoimapoliittisia lausuntoja sekä eräiden palkkaturvaan liittyvien tehtävien hoitamiseen Ahvenanmaan maakunnassa.

Palkkaturva-asiat kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolain 32 §:ssä säädetään järjestelmästä, jonka mukaan valtakunnan hallinnolle kuuluvia tehtäviä voidaan maakunnan hallituksen suostumuksella siirtää määräajaksi tai toistaiseksi maakunnan viranomaiselle niin sanotulla sopimusasetuksella.

Palkkaturva-asioiden hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa on voimassa tasavallan presidentin asetus (346/2006). Asetuksen mukaan palkkaturvalainsäädäntöön perustuvat työvoimatoimiston (nykyinen työ- ja elinkeinotoimisto) tehtävät hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomainen (Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet). Tämä tarkoittaa sitä, että Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomainen voi vastaanottaa palkkaturvahakemuksia Ahvenanmaan maakunnassa.

Palkkaturvalain ja merimiesten palkkaturvalain edellä kuvattujen muutosten yhteydessä on jäänyt ratkaisematta se, mikä viranomainen ottaa palkkaturvahakemukset vastaan Ahvenanmaan maakunnassa. Tätä tehtävää ei voida säätää valtakunnan lailla suoraan Ahvenanmaan maakunnan viranomaisen tehtäväksi. Nykytilan säilyttäminen edellyttää, että hakemusten vastaanottaminen säädetään Ahvenanmaan maakunnassa kuntien sijasta valtion viranomaisen tehtäväksi.

Palkkaturvalain 10 §:n 1 momenttia ja merimiesten palkkaturvalain 9 §:n 1 momenttia, jotka tulevat voimaan 1.1.2025, ehdotetaan näistä syistä muutettavaksi. Momentteihin

lisättäisiin säännös, jonka mukaan Ahvenanmaan maakunnassa palkkaturvahakemus on toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen.

Nykytilan säilyttäminen edellyttää lisäksi, että Ahvenanmaan maakunnan kanssa sovitaan, että Ahvenanmaan maakunnassa kehittämis- ja hallintokeskukselle kuuluvat tehtävät hoitaisi nykyiseen tapaan Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomainen. Asiasta sovitaan ja tähän liittyvä tasavallan presidentin asetus valmistellaan erikseen.

Jatkossakaan Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomainen ei ratkaisisi palkkaturvapäätöksiä, vaan ratkaisuvalta palkkaturva-asioissa olisi edelleen valtakunnan viranomaisella eli vuoden 2025 alusta lukien kehittämis- ja hallintokeskuksella.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia muutettaisiin lisäksi siten, että työ- ja elinkeinotoimistolla olisi nykyistä laajempi toimivalta antaa tarvittaessa työvoimapoliittisia lausuntoja kunnan asiakkaana olevan työnhakijan oikeudesta saada työttömyysetuutta. Tällä muutoksella pyritään sujuvoittamaan ja nopeuttamaan työnhakijan työttömyysturva-asian käsittelemistä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2023. Palkkaturvalakiin ja merimiesten palkkaturvalakiin ehdotetut muutokset on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

Maakunnan hallituksen lausunto

Maakunnan hallitus antoi 13.6.2023 lausunnon (ÅLR 2023/4291) palkkaturvalain 10 §:n ja merimiesten palkkaturvalain 9 §:n muuttamista koskeneen ehdotuksen aiemmasta versiosta. Maakunnan hallituksen aiemmassa lausunnossaan esittämät muutosehdotukset on tehty nyt käsiteltävänä olevaan ehdotukseen.

Maakunnan hallitus kannattaa ehdotuksen toteuttamista esityksen mukaisesti.

Ministeri Fredrik Karlström

Osastopäällikkö Linnéa Johansson